

De la Xina d'avui als maoistes d'ahir

L'1 d'octubre farà seixanta anys que Mao Zedong va escriure la partida de naixement de la República Popular de la Xina. Avui l'herència del maoisme es dilueix entre les transformacions d'un país que s'expressa amb la retòrica del comunisme però que té el capitalisme com a consigna. EL TEMPS examina les transformacions que han de portar la Xina a esdevenir el gran actor internacional del segle XXI i rastreja els vestigis que resten dels moviments maoistes de la dècada dels 70 i 80 als Països Catalans.

Cap a l'era del gegant

És el país més poblat i industriós; la tercera economia més gran del planeta; s'ha fet un lloc entre els països més innovadors; i té una multitud de 21 milions de potencials llicenciats disposats a menjar-se el món. Per si no n'hi haguera prou, la crisi econòmica el deixa en una situació privilegiada per a substituir els EUA com a potència mundial. El segle XXI serà el segle de la Xina?

Si Mao Zedong, aquell que l'1 d'octubre del 1949 va proclamar que "el poble xinès s'ha alçat!", baixara de la balconada del palau de Tiananmen i, fent un salt en el temps, passejara avui pels carrers de Pequín, trobaria un país que en molts aspectes li seria aliè. Segurament el líder que va unir el destí de la Xina als principis del comunisme observaria amb perplexitat com han evolucionat les coses des que ell morí, el 1976, com s'ha deixat enrere un país eminentment rural i aïllat del món i una societat traumatitzada per la ferocitat de la revolució cultural. La Xina que avui governa Hu Jintao té poc a veure amb la d'aquell fill de família de llauradors. Avui, i a desgrat de la crisi, el gegant asiàtic continua creixent molt més que tota la resta; justifica per la via dels fets aquells que l'han qualificada de *fàbrica del món*; i ha estès la seua influència gràcies al potencial comercial. Fet i fet, la Xina és avui la tercera economia del món, només darrere els Estats Units i el Japó, i no fa gaire que ha desbancat Alemanya com a principal país exportador. Els pronòstics diuen que el 2010 el seu producte interior brut (PIB) podria superar el del Japó i el 2020, el de Nord-amèrica. Quan això passe, la Xina s'haurà alçat definitivament, tal com proclamava Mao Zedong, però ho haurà fet al preu d'adulterar la idea que el fundador de la Xina moderna tenia del comunisme.

Tot i això, aquesta nova superpotència preserva del llegat de Mao Zedong molt més que no sembla a primer colp d'ull. D'ençà de la seua mort i de l'ascens de Deng Xiaoping, les successives reformes hi han propiciat l'abandonament de les consignes igualitàries, s'hi ha afavorit el consum, hi ha millorat el nivell de vida de la població i hi ha disminuït la pressió doctrinal. Això no lleva, però, que alguns elements hagen sobreviscut al pas de les dècades. La integritat territorial, la independència de l'exterior, l'ostentació del poder per part del Partit Comunista i la defensa de la sobirania nacional són elements sobre els quals es va assentar la fundació de la República Popular de la Xina i que avui continuen integrant el nucli del discurs del gegant asiàtic. Sis decennis –i quatre presidents– després d'aquella fundació, la missió i la visió que Mao Zedong va esbossar des del palau de Tiananmen continuen tenint vigència.

Canvi sense revolució. Però, si bé el nucli del projecte ha romàs íntegre, l'escorça ha canviat força. La Xina ha viscut tot de transformacions econòmiques, socials i demogràfiques en consonància amb el seu enlairament econòmic. Es tracta de canvis que van començar a covar-se amb l'ascensió de Deng Xiaoping en substitució de Mao Zedong al capdavant de la presidència,

EL TEMPS

La plaça de Tiananmen ha estat un punt de

el 1979. En contrast amb seu predecessor (si descomptem el breu parèntesi de tres anys de Hua Guofeng), Deng Xiaoping va apostar per donar preeminència a les qüestions econòmiques, per sobre de les polítiques. Amb el nou líder, es va engegar la liberalització del sistema econòmic i, consegüentment, una progressiva adopció de línies capitalistes. A la pràctica, això va implicar la supressió de les comunes, el foment de l'obertura de comerços i una actitud més favorable a les inversions de particulars.

Amb els fonaments de la modernització econòmica ben afermats, la transmutació del comunisme en capitalisme ha estat la conseqüència lògica del pas del temps. El canvi s'ha produït amb tranquil·litat. A la República Popular de la Xina, al contrari que als països de l'Europa de l'est, la reforma econòmica s'ha esdevingut sense trencaments ni episodis abruptes. La Xina ha abraçat

referència per als xinesos des del 1949.

el capitalisme, però sense renunciar obertament ni públicament al socialisme. De fet, encara s'hi pot detectar avui un fort intervencionisme estatal en l'economia, i les empreses controlades per l'estat hi tenen un paper preeminent. Amb tot, resulta difícil de catalogar l'economia xinesa com a socialista quan, per exemple, la major part de la producció es fa en condicions de sector privat i es comercialitza a preus lliures.

El progrés econòmic viscut pel país ha estat acompanyat per canvis socials de gran abast. El primer i més transcendent l'ha originat l'èxode del camp cap a la ciutat del país més populós del món. L'estancament de l'agricultura, el deteriorament de la situació al camp i l'atracció pel model de vida urbà ha fet bascular el pes demogràfic des dels pobles cap a les urbs. El 45% de la població viu avui a les ciutats, i aquest

percentatge era només del 17% el 1979, segons dades del govern xinès. Avui, 600 milions dels 1.350 milions d'habitants viuen a les ciutats, i es pronostica que 300 més s'hi afegiran els trenta anys vinents.

En el pla de la formació, l'extensió de l'educació té un abast sense precedents. Conscient que la batalla econòmica mundial no es juga només amb les manufactures, la Xina es basteix d'una massa de personal qualificat que col·loca el país en una posició preeminent en la lluita per la competitivitat. Uns 21 milions de joves estudien a la universitat i 300.000 més, en centres estrangers. S'hi afegixen els 206 milions de xiquets que cursen primària i secundària. L'analfabetisme resta arraconat en zones rurals i en gent gran. Quasi tota la població té avui la capacitat de llegir i escriure, i el 1949 només era un 20% del total.

La millora de la qualitat de vida també ha tingut com a resultat una extensió en l'esperança de vida i una mortalitat infantil menor. Tanmateix, a l'àmbit ambiental i de salut pública les autoritats xineses tenen el repte de fer que els alts ritmes d'industrialització no provoquen un desastre ecològic amb conseqüències desastroses sobre la població. L'explosió econòmica té un alt preu sobre el medi. Aquesta darrera dècada, l'absència d'una regulació més restrictiva i la voracitat empresarial han convertit els rius en abocadors descontrolats i el cel en contenidors inacabables de fums tòxics. Ciutats i centres industrials són coberts per cúpules d'aire irrespirable. Avui, el 28,5% de les morts a la Xina tenen origen en càncers malignes, i les malalties respiratòries causen el 13,1% de les defuncions, segons l'anuari estadístic de la Xina. Com

60 anys de la República Popular de la Xina

1949

■ 1 D'OCTUBRE

Mao Zedong declara la fundació de la República Popular de la Xina.

1950

■ 25 D'OCTUBRE

Les tropes xineses entren a Corea del Nord i n'expulsen les tropes nord-americanes i de l'ONU.

1958

■ MAIG

Comença el *gran salt endavant*, un programa massiu d'industrialització que pretenia aprofitar l'enorme capital humà de la Xina però que, en fracassar, va originar una crisi alimentària que va matar entre 20 milions i 30 milions de persones.

1959

■ 31 DE MARÇ

El *dalai-lama* abandona el Tibet amb destinació a l'Índia.

Radiografia d'un gegant

Nom complet	República Popular de la Xina
Govern	República comunista
Festa nacional	1 d'octubre
Cap d'estat	Hu Jintao
Cap de govern	Wen Jibao
Idioma oficial	Xinès
Religió	Budista/confucianista/taoista
Moneda	luan ren min bi
Superfície	9.596.960 km ²

tot en aquest país, també la pol·lució té mesures gegantines.

Mantenir-se en guàrdia. La contaminació no és l'única taca negra que han dibuixat els ritmes accelerats de desenvolupament econòmic. Els pitjors vicis del capitalisme són tan presents a la Xina com a qualsevol altre estat del món. I si bé tres decennis de reformes capitalistes han convertit el país en la tercera economia del món i han tret de la pobresa 400 milions de persones, no és menys cert que l'esperit igualitarista propugnat per Mao Zedong no ha estat assolit ni de bon tros. Les xifres indiquen justament el contrari. Les desigualtats s'han convertit en un problema de primera magnitud en un país on, si bé algunes fortunes poden vantar-se d'aparèixer a les llistes de Forbes, hi ha 74 milions de persones que viuen sota el llindar de la pobresa. Segons dades del 2007, el 10% de la població tenia el 45% de la riquesa total del país, i el 10% més pobre només en posseïa l'1,4%. La desigualtat d'ingressos entre el camp i la ciutat és igualment abismal.

El govern de Hu Jintao és conscient que aquest problema és una bomba de rellotgeria que pot explotar-los a les mans. A hores d'ara, és poc probable

que puguin transcendir les revoltes al camp en protesta pels baixos rendiments per part d'una població frustrada. Però sembla clar que en un termini mitjà i llarg la insatisfacció de les capes baixes d'una societat com més va més estratificada pot desacreditar el discurs del govern i erosionar-ne la legitimitat. Per això, segons que assenyalava David Shambaugh, professor de la Universitat de Washington i expert en Xina –en un article recent a la revista *Time*–, “el principal repte del Partit Comunista serà segurament l'habilitat per a proporcionar béns públics suficients a la població: sanitat, educació, protecció ambiental i més serveis socials. Proveir estabilitat i augmentar la riquesa personal no serà suficient per a garantir la legitimitat infinita al Partit Comunista. Cal també millorar de manera continuada la qualitat de vida dels ciutadans”.

La provisió d'un sistema d'estat del benestar no és l'única assignatura pendent que té l'administració davant la societat civil. La Xina s'ha mantingut inalterada sota un règim de partit únic durant seixanta anys, però ningú no garanteix que això se sostinga anys i panys. A l'interior del país no hi ha encara una dissidència prou forta per a posar en dubte la legitimitat del Partit

Comunista, però és una perspectiva que no s'ha de descartar. Tot plegat es produeix en el context d'una realitat demogràfica que no té res a veure amb la dels temps en què Mao Zedong va fundar la República Popular de la Xina. Avui, la pressió pel canvi no arriba només des de les classes més marginales. Aquells que més s'han beneficiat de l'enlairament econòmic, és a dir, la classe mitjana urbana, demanen amb insistència una ampliació de les lleis i dels drets civils. Les noves generacions urbanes reclamen un cert marge de maniobra més enllà d'un estat que fins ara ha estat omnimode. Perquè, si bé és cert que els discursos –tant públics com privats– gaudeixen ara de més llibertat que mai i que internet –passat per la censura, això sí– ha obert una finestra on es poden abocar i intercanviar opinions, el govern xinès encara té feina llarga en matèria de drets humans. Ho han denunciat organitzacions com ara Amnistia Internacional o Reporters Sense Fronteres. Segons aquesta ONG, “la Xina és la presó més gran del món per a periodistes, bloguistes i ciberdissidents”. Durant l'any passat, 86 persones hi foren detingudes per manca de llibertat d'expressió i foren condemnades a penes de presó per “subversió” o “difusió de secrets d'estat”. RSF també ha criticat la cortina d'impediments que el govern de Hu Jintao ha imposat per tal d'obstaculitzar que la premsa internacional poguera cobrir informativament els alçaments populars al Tibet i a la regió de Xinjiang.

Fins quan estarà disposada la societat civil a suportar aquests atropellaments resulta difícil de saber. Els successius governs, d'ençà del 1949, han demostrat una adaptabilitat i una capacitat per a incorporar elements procedents d'uns

1966

■ AGOST

Mao engega la gran **revolució cultural** proletària, acompanyada de represàlies contra aquells que foren considerats enemics i una purga dels quadres dirigents. Oficialment, es va estendre fins el 1976.

1971

■ 25 D'OCTUBRE

La República Popular de la Xina s'incorpora a les **Nacions Unides**.

1972

■ 21 DE FEBRER

El president dels Estats Units, **Richard Nixon**, viatja a la Xina amb la intenció de normalitzar-hi les relacions diplomàtiques.

1976

■ 9 DE SETEMBRE

Es mor Mao Zedong. Els principals col·laboradors del líder xinès són arrestats un mes més tard per la seua **responsabilitat** en la revolució cultural.

1979

■ JULIOL

El comitè central del Partit Comunista decideix de crear de forma experimental **zones econòmiques especials** a Shenzhen, Zhuhai, Shantou i Xiamen.

Xangai s'ha convertit en la gran capital dels negocis i en un punt d'atracció per a grans companyies.

altres països i sistemes polítics úniques al món, que expliquen en bona mesura la seua perpetuació en el poder. Passar per alt que la societat civil, com més madurarà més reclamarà la salvaguarda dels drets humans, sembla del tot forassenyat, encara més quan apareixen símptomes de cansament vers l'estat que indiquen un canvi progressiu en l'*statu quo*. L'episodi ocorregut el 2007 a la ciutat de Xiamen –i l'efecte mimètic– n'és ben representatiu. Milers de conciutadans d'aquesta localitat costanera es manifestaren al carrer contra la construcció d'un planta química,

fins que aconseguiren la retirada del projecte. Durant els mesos següents, manifestacions calcades a la de Xiamen en protesta per sengles megaprojectes van tenir lloc a Xangai i Chengdu, a la província de Sichuan. Aquestes no són les úniques protestes que posen contra les cordes l'*establishment*. Els aldarulls al Tibet i, més recentment, els enfrontaments entre les ètnies uigur i han –hi ha 56 ètnies a tot el país–, a l'oest, certifiquen que els mandataris xinesos hauran d'abordar totes aquestes inestabilitats per una via diferent de la repressió. De la capacitat per aconseguir-ho dependrà

la credibilitat d'un Partit Comunista que patrimonialitza el poder de fa sis dècades.

Passes de gegant. Sense debat polític ni social, la Xina està abocada a convertir-se en la gran potència econòmica del segle XXI. La progressió que ha fet els darrers trenta anys és tan gran que segurament no té correlat històric. L'abundància de mà d'obra, un model de creixement orientat a la integració en els mercats internacionals, la liberalització del model econòmic i una taxa d'estalvi alta són les bases sobre les quals

1984

■ 25 DE GENER

Deng Xiaoping visita Shenzhen, que es convertí poc temps després en un emblema de la **ressorgiment** xinès.

1989

■ 4 DE JUNY

Els líders xinesos avorten violentament les protestes a **Tianmen**.

1996

■ ABRIL

La tensió entre la Xina i els Estats Units augmenta a causa de l'acostament dels xinesos a **Taiwan**.

1997

■ 9 DE SETEMBRE

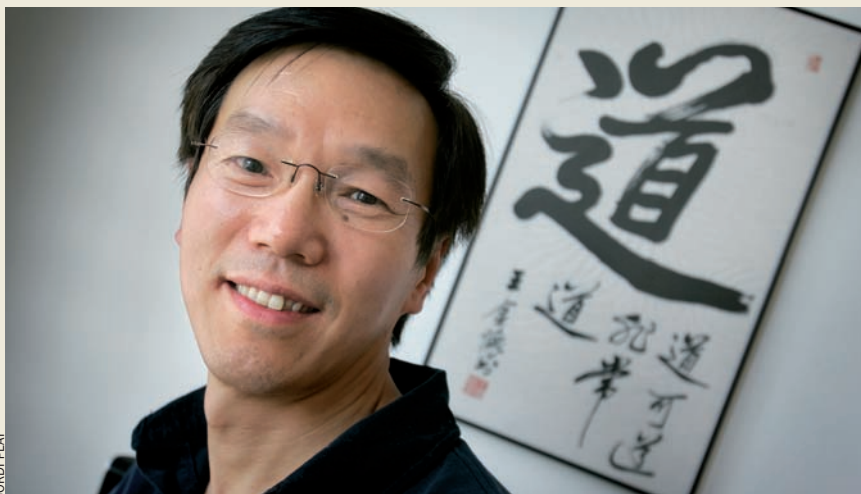
Es mor Deng Xiaoping, president de la República Popular de la Xina des del 1978.

■ 1 DE JULIOL

Després de 150 anys de control britànic, la sobirania de **Hong Kong és retornada** a la Xina.

“La gent jove no sap qui és Mao”

JORDI PLAY

Minkang Zhou (Xangai, 1960) és director del màster Unió Europea - Xina Cultura&Economia de la Universitat Autònoma de Barcelona. De fa 25 anys viu al nostre país.

—**Què queda avui a la Xina del llegat de Mao?**

—Després de Mao, la Xina ha fet un canvi radical, del blanc al negre. Mao ja va deixar escrit que Deng [Xiaoping] trairia els seus principis. A 18 anys, Deng havia viatjat a França, i havia vist com funcionava un país capitalista. En canvi, Mao mai no havia viatjat a l'estranger. El primer lloc que va visitar Deng va ser els Estats Units, per verificar com funcionava el capitalisme. Per a ell, la Xina havia de seguir el mateix camí. Mentre Mao va optar per la utopia, l'aïllament i el comunisme, Deng va trencar amb tot i va prendre el camí

del capitalisme. Avui dia, per sistema econòmic, la Xina és un dels països més capitalistes del món. Ara bé, Deng també volia combinar l'obertura econòmica amb les característiques socials i polítiques d'un regim totalitari. Pel que fa a règim polític, la Xina continua essent una dictadura, però ha fet una reforma total i radical en el terreny econòmic.

—**Què creieu que pensaria Mao si veiera avui en què s'ha convertit la república popular que ell va fundar?**

—Es diu que si Mao s'alçara algun dia, la primera cosa que faria fóra afusellar Deng i després eliminar tots els capitalistes.

—**Quin sentiment té la gent, avui, respecte a la figura de Mao?**

—La gent jove no sap qui és Mao. Els joves de 10 i 15 anys van a Tiananmen i es demanen qui és aquell vell de la fotografia. A més, sempre ha estat

intenció del govern que la gent oblide l'etapa de Mao.

—**Quant de temps penseu que es pot mantenir el Partit Comunista al poder?**

—El poder del Partit Comunista és cada cop més diluït. A l'etapa de Mao ell patrimonialitzava tot el poder. Després, amb cadascun dels successors, Hua Guofeng, Deng Xiaoping, Jiang Zemin i, actualment, Hu Jintao, el poder s'ha anat compartint amb més gent. Avui les decisions les pren un buró polític de nou membres. Hem passat d'un emperador a nou emperadors. Ja no hi ha un líder fort. Què li passarà a la següent generació? Que serà més feble encara. Al remat, aquesta dilució de poder és pròpia de la història de la Xina i les seues dinasties. El règim comunista segueix la mateixa trajectòria històrica. Aquest règim no pot durar un segle més. Quant durarà? No ho podem saber.

—**A banda la desintegració interior, quins altres elements poden empènyer l'actual règim a la desaparició?**

—La diferència entre rics i pobres pot resultar determinant, perquè els pobres, entre morir o alçar-se, prefereixen alçar-se. Això ja passa a la Xina. El govern ho sap i intenta suavitzar aquestes queixes procedents del camp.

Hi ha un altre element molt desfavorable per a la perpetuació del règim xinès, que és la pressió de la comunitat internacional. En etapes anteriors, la pressió de l'exterior no existia, perquè es va preferir ignorar tot allò que passava a fora.

—**Però la comunitat internacional sempre ha optat per la no-intervenció. Creieu que això canviarà?**

1997

■ 22 DE JULIOL

La secta religiosa **Falun Gong** és prohibida perquè “defensa la superstició” i “posa en perill l'estabilitat social”.

2001

■ 1 D'ABRIL

Un **avió espia nord-americà** aterra en territori xinès després d'una col·lisió a l'aire amb una altra nau xinesa que hi havia estat enviada per interceptar-lo.

■ 1 DE DESEMBRE

La Xina és admesa a l'Organització Mundial del Comerç.

2003

■ Esclata una epidèmia de **síndrome respiratòria aguda severa**, una pneumònia atípica que posa contra les cordes el sistema de salut xinès.

■ 15 D'OCTUBRE

La Xina posa en òrbita un **coet pilotat** per l'astronauta Yang Liwei. La Xina és el tercer país, després de l'URSS i els EUA, que ho aconsegueix.

—Això no canviarà perquè desembocaria en la desintegració de la Xina i això no interessa ningú. Una agressió a la Xina implicaria la seua divisió i això seria un caos que no beneficiaria ningú. La comunitat internacional necessita que un govern fort, siga dictador o totalitari, controle aquest territori. Però aquest govern hauria d'estar sotmès al control i la vigilància de la comunitat internacional.

—**Hi veieu cap opció d'una transició cap a la democràcia?**

—Amb el Partit Comunista mai no hi haurà un règim democràtic. Ho han dit del dret i del revés: no volen un règim democràtic.

—**Hi detecteu una certa vertebració de la societat civil?**

—La societat xinesa vol l'evolució econòmica. Hi ha hagut molts canvis. Amb Mao només hi havia dues classes, mentre que avui n'hi ha moltes més i molt més definides. Avui hi ha els fills i nets dels primers revolucionaris, que són els qui han tingut el poder; la classe mitjana, que són propietaris de negocis i comerços; obrers treballadors de la ciutat; i pagesos. A banda, hi ha la divisió entre centre i costa, i entre est i oest. I, més recentment, han eixit a la llum les tensions ètniques. Amb Mao, aquesta tensió ètnica es va difuminar, però amb el desenvolupament econòmic ha reaparegut perquè són segments de població que se senten marginats i desfavorits.

—**Un sistema polític tancat com el xinès pot inserir-se en plenitud en un sistema econòmic obert com la globalització, sense que això tinga repercussions en el sistema polític?**

—Sí. La premissa de les autoritats xineses és que per a l'activitat econòmica hi ha total llibertat, però sota el seu control polític. Qualsevol activitat econòmica contra el règim és eliminada.

—**La Xina ja és la tercera potència mundial i ha desbancat Alemanya com a principal exportador del món. A més, s'ha convertit en el principal comprador de deute americà. Hi ha qui pronostica que aquesta crisi significarà el traspàs definitiu de l'hegemonia econòmica des de Nord-amèrica a la Xina. Què en penseu?**

—La Xina, amb 1.300 milions d'habitants, treballa pels diners, pels diners i pels diners. L'economia ho és tot, i per això el comerç és l'arma que utilitza en les relacions internacionals. Quan el món occidental no fa cas de l'arma econòmica, aleshores el govern xinès ja no sap què fer. Alemanya és el soci econòmic més important de la Xina. Angela Merkel es va reunir amb el dalai-lama i la Xina no sabia què fer. Això mateix va passar amb França, que va anteposar la política a l'economia quan es va reunir amb el dalai-lama, i la Xina fou incapaç de reaccionar. En el cas dels Estats Units, la Xina és conscient que necessita tenir-hi una relació estratègica, perquè això li proporciona estabilitat. La Xina sap que l'estabilitat en les relacions amb els Estats Units és també l'estabilitat del seu propi territori. Alhora, als Estats Units no li interessa gens una Xina caòtica.

—**La Xina, doncs, no serà un contrapunt dels Estats Units.**

—No, impossible. La Xina necessita els EUA més que no els EUA la Xina.

s'ha fonamentat l'enlairament d'un país que ha crescut a ritmes anuals pròxims al 10% des de fa tres decennis. Avui, la Xina és el país més poblat i industriós del món i la tercera economia més gran del planeta. La potencia manufacturera xinesa és difícilment comparable. De les fàbriques de la Xina ixen dos terços de totes les fotocopiadores, microones i sabates que hi ha al món, el 60% dels telèfons portàtils, el 55% dels DVD, al voltant de la meitat de totes les càmeres digitals, el 30% dels ordinadors personals i el 75% de les joguines.

Però limitar la posició adquirida per l'economia xinesa recentment a la potència manufacturera seria del tot injust. El gegant asiàtic és important no només pel que produeix dins les seues fronteres, sinó també pel protagonisme que ha adquirit en gairebé tots els indicadors de l'economia mundial. Algunes xifres ho il·lustren. La Xina consumeix el 16% dels recursos energètics del món i és el tercer consumidor de petroli. 37 companyies xineses són presents al rànquing de les 500 més importants del món que elabora la revista *Fortune* i, d'aquestes, 450 tenien línies de producció o negoci en territori xinès. Tot plegat, l'ha convertit en el principal receptor d'inversió estrangera del planeta.

De portes enfora, el govern de Hu Jintao i les principals companyies del país han irrigat amb els seus excedents de capital economies per les quals fins ara ningú no havia mostrat gaire interès. Mitjançant les inversions a l'estranger i gràcies a la voracitat de matèries primeres, el país més poblat de la terra ha revolucionat economies, des d'Angola fins a Austràlia. Especialment important és el mannà de diners abocats a l'Àfrica. Entre el 2000 i el 2006, la inversió al conti-

2006

■ S'acaben les obres de la **presa de les Tres Gorges**, en el curs del lang-Tsé. Es converteix en la planta hidroelèctrica i de control d'inundacions més gran del món.

2008

■ MARÇ

Revoltes i enfrontaments amb les autoritats marquen el 49è aniversari de l'exili del dalai-lama a la zona del Tibet.

■ 12 DE MAIG

Un **terratrèmol** a la província de Sichuan causa la mort d'un mínim de 70.000 persones.

■ AGOST

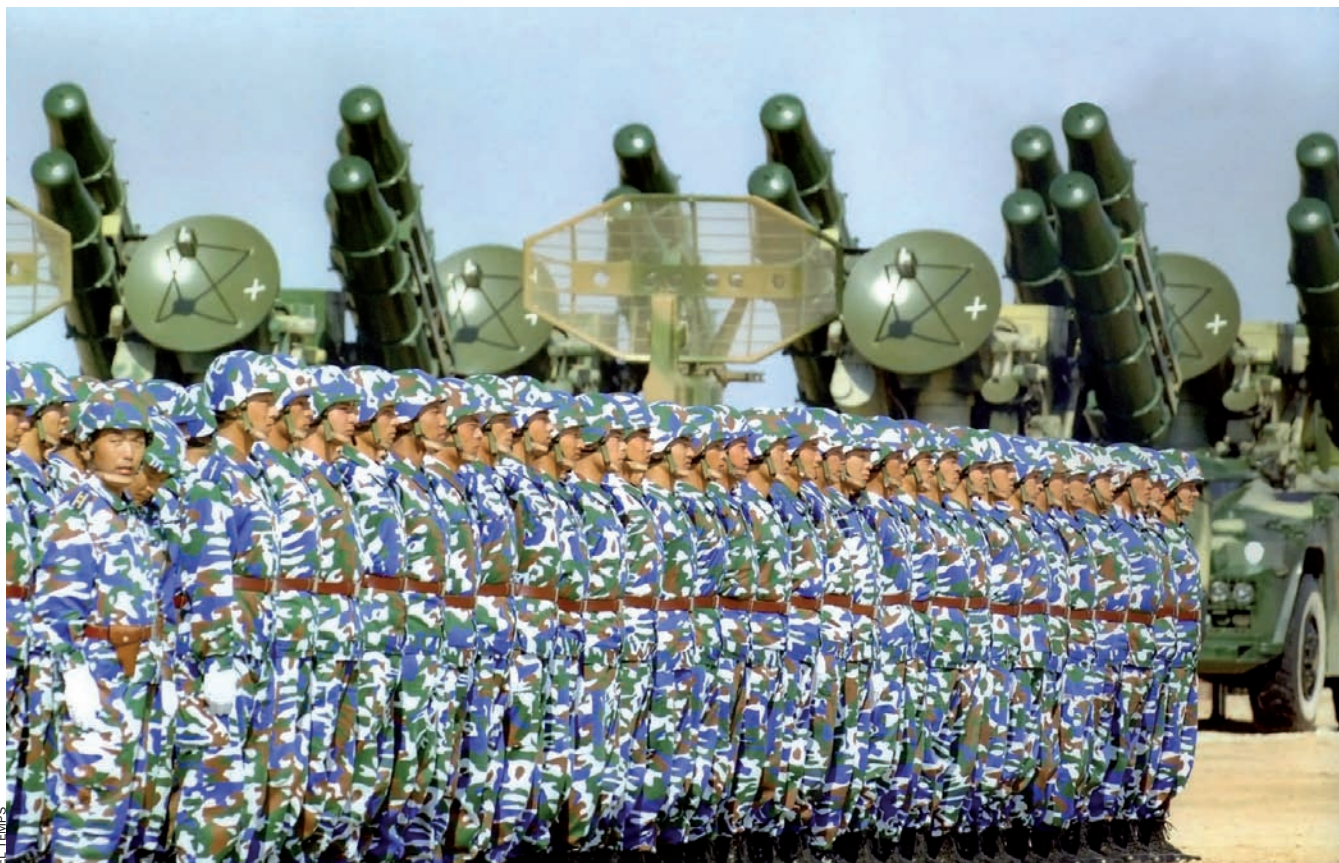
Pequín acull els 29ns **Jocs Olímpics**.

2009

■ JULIOL

Esclaten enfrontaments violents per raons **ètniques** a la província de Xinjiang.

EL TEMPS

La despesa militar a la Xina ha augmentat d'un 300% durant la darrera dècada.

ment es va multiplicar per sis, fins a arribar, el 2006, a 11.700 milions de dòlars. La construcció d'infraestructures i la creació d'ocupació han donat una nova espenta a alguns països del continent, si bé, a mesura que passa el temps, les injeccions de capital hi són percebudes amb molt més recel que no al començament: a l'interior de cada país, perquè molts veuen en l'actuació de la Xina una forma de colonialisme econòmic i usurpació de matèries primeres a baix cost i sense garanties ambientals; i a l'exterior també, perquè la Xina enforteix governants de règims pocs democràtics, com ara els de Zimbabue, Myanmar o el Sudan.

L'enveja de la classe. Siga com siga, pocs dubten que la Xina eixirà reforçada d'aquesta crisi. Al contrari que la resta de països, que malden per controlar el deute propi, la Xina ha acumulat dos bilions de dòlars en capital estranger. I mentre les economies dels Estats Units, el Japó i Europa s'han afonat en la pitjor recessió global en trenta anys, la Xina demostra una fortalesa contra les inclemències que molts no li haurien atribuït fa nou mesos. Aleshores, una profunda reducció de les exportacions va paralitzar el ritme de creixement, però l'estímul de 586.000 milions de dòlars —una quantitat equivalent al 13% del

PIB— injectats pel govern, semblen haver reconduït el país cap a la senda del creixement. L'economia hi va créixer d'un 7,9% durant el segon trimestre de l'any i l'FMI ha revisat a l'alça l'enlairament previst per a enguany. La passada setmana, el Banc Asiàtic de Desenvolupament calculà que tancaria l'any amb un augment del 9% del PIB. A hores d'ara, l'economia xinesa és l'única entre les deu primeres que creix, i enguany la borsa de Xangai ha pujat d'un 80%.

Quasi cada dia es perceben evidències del nou ímpetu que viu el gegant asiàtic. La producció a les fàbriques s'ha reactivat, en part perquè el con-

La Xina d'ahir, la Xina d'avui

542	Població (milions)	1.300
36,5	Esperança de vida (anys)	43,4
51	PIB 'per capita' (dòlars)	2.770
negligible	Reserves estrangeres	2 bilions
117.000	Estudiants universitaris	20,2 milions
1.500	Mortalitat materna per cada 100.000	34,2

Font: Time

sum intern mostra un vigor inusitat en cap altre país avançat. La venda d'automòbils, impulsada per les ajudes del govern als petits compradors, va batre rècords el mes d'abril i fins i tot podria superar el ritme d'adquisicions dels Estats Units. No és estrany que per a algunes companyies, com General Motors, la Xina haja deixat de ser el futur i s'haja convertit en el present.

La relativa bona salut de l'economia xinesa té un efecte cauteritzador sobre els altres països. Aquests darrers sis mesos, estats proveïdors de matèries primeres, com ara Austràlia o el Brasil, s'han beneficiat de la revifada xinesa. L'estímul comercial del país també fa recuperar més de pressa els estats veïns. Fet i fet, l'FMI pronostica que quan s'acabe el 2010, la Xina serà responsable de tres quartes parts del creixement mundial.

Una nova hegemonia? La megapotència en què s'ha convertit la Xina redibuixa el joc d'equilibris al tauler econòmic mundial i qüestiona algunes institucions que fins ara havien gaudit de tota legitimitat. Alguns experts han advertit, per exemple, que el G8 (integrat actualment pels Estats Units, el Regne Unit, França, Alemanya, Itàlia, el Japó i Rússia), és una institució obsoleta mentre no s'hi incorpore el país més gran del món. Més recentment, Pequín s'ha atrevit a qüestionar públicament la vigència del dòlar com a moneda de referència per a tot el món. El govern xinès ha anat un pas més enllà i subsidia grans companyies per a establir els seus preus al mercat internacional en iuans. Economistes xinesos apunten a que cap al 2012, entre el 40% i 50% del conjunt dels intercanvis comercials es faran prenent de referència la moneda xinesa. La nova actitud ambiciosa, sense arribar a la insolència, prova que la Xina reclama un paper molt diferent del que havia fet fins ara.

Però la Xina no vol que aqueixa nova dimensió es limite a l'àmbit econòmic. L'aïllament a què es va trobar sotmesa durant el govern de Mao Zedong és història. Avui dia, aquest país és present a zones del planeta completament noves, com ara l'Amèrica Llatina (el 2004 Hu Hintao hi va estar dues set-

La mida també importa

El colp que la crisi ha etzibat als Estats Units ha fet que alguns es demanaren si el daltabaix econòmic pot ser l'avantsala d'un canvi d'hegemonia mundial. Al cap i a la fi, la Xina és el principal tenidor de deute públic nord-americà. A l'agost, la quantitat de deute acumulat aplegava a 763.500 milions de dòlars. Amb tot i això, el canvi a la part més alta de l'olimp econòmic encara sembla lluny, perquè, si bé la Xina ha fet passes de gegant aquestes darreres dècades, no és menys cert que a hores d'ara la seua economia encara no té prou envergadura. Les xifres ho diuen ben clar: els EUA tenen una economia de 14 bilions de dòlars, contra els 4,4 de la Xina; l'any passat, els EUA van contribuir en un 21% al PIB mundial, i la Xina en un 6,4%; la renda *per capita* i any als EUA és de 39.000 dòlars, contra els 6.000 dels xinesos. Per ser considerat classe mitjana, calen uns ingressos de 12.000 dòlars. La gran majoria de xinesos, avui, no es poden permetre el luxe de comprar-se un Volkswagen o un Fiat; no cal dir, és clar, un BMW.

manes establint inversions que han deixat milions de dòlars a l'Argentina, el Brasil, Xile i Cuba) o l'Orient Mitjà. I està disposada a assumir el paper que, per mida i per volum, li correspon en aquest procés cap a la plena integració internacional. El 2007, el primer ministre, Wen Jiabao, va visitar 15 països, i Hu Jintao va estar als Estats Units, Rússia, l'Aràbia Saudita, el Marroc, Nigèria i Kenya.

Negociacions bilaterals a banda, la Xina de Hu Hintao vol ser i és un actor indispensable en totes les negociacions, des de les relacionades amb el canvi climàtic fins a les que tenen a veure amb política de defensa. Fet i fet, l'assumpció de més presència global ha forçat Pequín a aprendre l'art de la diplomàcia internacional. I això implica, en primer lloc, guanyar-se la confiança de la comunitat internacional, és a dir, esdevenir allò que els diplomàtics anomenen un "interlocutor responsable". No és casualitat que la Xina haja signat o ratificat el tractat de no-proliferaçió nuclear i la convenció sobre armes nuclears i convencionals, o que s'haja unit al grup de proveïdors nuclears, que promou la no-proliferaçió, o s'haja adherit al règim de control de tecnologia balística. En aquesta mateixa línia, a la tardor de 2006, quan Corea del Nord va desafiar la comunitat internacional amb un seguit de llançaments de míssils balístics, Pequín, tradicional aliat de Pyongyang, va avalar la resolució

de condemna presentada pel consell de seguretat de les Nacions Unides.

Això vol dir que la Xina està disposada a diluir el seu llegat històric i a condicionar la seua estratègia en favor de la integració internacional? És del tot improbable. De fet, la Xina que va condemnar els assaigs de Corea del Nord és la mateixa que va signar un contracte amb l'Iran per valor de 16.000 milions d'euros pel qual aquest país li venia gas natural en canvi d'ajuda en l'explotació de pous petrolífers. O la que s'ha negat a aprovar al consell de seguretat de l'ONU un requeriment al govern del Sudan perquè ature el drama de Darfur. I cal no oblidar, tampoc, que la Xina es va proveïnt d'un exèrcit que, en alguns aspectes, és a punt d'assolir els estàndards de l'OTAN. Aquests darrers deu anys, la despesa militar hi ha crescut d'un 300%.

Com va passar a la inauguració dels Jocs Olímpics de Pequín l'estiu del 2008, la celebració dels seixanta anys de la República Popular de la Xina servirà al règim per a fer una demostració de força davant la comunitat internacional. Perquè, si bé el país més gran del món ha optat de moment pel multilateralisme, cal no descartar que a mesura que guanye pes i resolga els problemes interns, reivindique l'inici d'una nova era, l'era del gegant xinès.

Violeta Tena